

Iz industrije za poljoprivredu

150 godina petrinjskog »GAVRILOVIĆA«

OD »MESARIJE« DO SVJETSKOG IMENA

Trideset puta više

Dinamičan rast »Gavrilovića« zanimljivo je pratiti na podacima o kretanju proizvodnje i zaposlenosti.

Godine 1939. petrinjska tvornica proizvela je različitih suhomesnatih specijaliteta oko 1500 tona, 1950 — pet tisuća tona, 1960 — 15 tisuća tona, dok će u ovoj godini ta brojka iznositi više od 30 tisuća tona.

U istim godinama broj zaposlenih radnika kretao se od 300 na 400, 1200, odnosno 3000 u ovoj godini.

Vrijednost proizvodnje u 1970. godini procjenjuje se na 700 milijuna novih dinara.

Od neznatne »mesarije« začete prije stotinu i pedeset godina, prenošenjem mesarskog umijeća s generacije na generaciju, razvila se u Petrinji moderna industrija mesa, danas poznata u cijelom svijetu. Od onih davnih vremena 1821. godine, koja se uzima kao godina rođenja »Gavrilovićeve« tvornice, kao »Prve hrvatske tvornice salame, sušena mesa i masti« mijenjale su se mnoge vlade i sistemi, propadale monete, rušili kraljevi i vladari, samo je ime »Gavrilovića« ostalo neoboreno, prkoseći godinama i decenijama zubu vremena.

● TRADICIJA

Deset je petrinjskih generacija nosilo to umijeće, unapređivalo ga svakodnevno, tako da je samo ime »Ga-

Tu je početak današnjeg »Gavrilovića«. Zgrada stare tvornice u Petrinji

vrilović« ostalo sinonim kvalitetnog kulinarstva i gastronomije. Tradicija, to je dakle najveći kapital sadašnjeg »Gavrilovića« kojom se ponose predstavnici najmlađe generacije.

Obitelj Gavrilović potječe iz Bosne, iz nekog sela u okolini Jajca. Mato Gavrilović sa ženom Katom bježeći pred Turcima zaustavlja se u Petrinji. Moglo je to biti oko 1590. godine. Oko 1810. javlja se jedan od njegovih potomaka — Ivan Gavrilović — kao stručnjak za »mesariju«. S njim počinju prve stranice životopisa današnje Mesne industrije »Gavrilović«.

U to vrijeme u cijeloj Vojnoj krajini bilo je jedva dvadeset mesara i nije bilo lako zadovoljiti prohtjeve vojnih zapovjednika i gradske aristokracije. Ivan Gavrilović je, čini se u tome uspio, jer je njegova mesarija opskrbljivala cijelo tadašnje područje vojne Petrinje.

S oca na sina

Ivan Gavrilović, kako kaže kronika, uveo je u posao i svoja dva sina, od kojih stariji Mato preuzima očevu ulogu i proširuje djelatnost petrinjske mesarije.

I tako se s oca na sina, s djeda na unuka prenosi jedno majstorstvo, rađa se petrinjska gastronomija. Unuci starog Ivana Gavrilovića znatno proširuju poslovanje i bilježimo podatke da već godine 1880. imaju oko 50 radnika, većinom majstora-mesara. Među njima se našlo i nekoliko Talijana, rodnom iz Furlandije, koji su u ovim krajevima obavljali obrt bez stalnog sjedišta. Njihovim iskustvom i vještinom »Gavrilovićevih« majstora tih godina potkraj prošlog stoljeća »rodila« se u Petrinji dotad nepoznata vrsta salame, ona čuvena »zim-ska« salama, po kojoj će sve do danas »Gavrilović« biti poznat daleko

izvan granica svoje postojbe. Zapravo, od 1883. godine i datira naziv »Prva Hrvatska tvornica salame, sušenog mesa i masti«.

Dalje nalazimo da se »Gavriloviće-va« firma predstavlja i na »Hrvatsko-zemaljskoj gospodarskoj izložbi« u Zagrebu 1906. vidljivo da je to u ono vrijeme bila sasvim sigurno moderna tvornica, s klaonicom, tovilištima svinja, parnim mlinovima. Obuhvaćeno je sve od klanja do izrađivanja salame.

Tridesetih godina ovog stoljeća tvornica se proteže već na prostoru većem od 20.000 m² i zauzima jedan cijeli dio stare Petrinje. U to vrijeme za direktora tvornice dolazi Đuro Gavrilović, koji i danas radi u tvornici kao specijalni savjetnik. Iz tog doba potječe sadašnji zaštitni znak »Gavrilovića«: lik djevojčice Jelice sa salamom »Gavrilovićkom« u naručju, koji je kreirao neki umjetnik u Beču prema liku nećakinje posljednjeg direktora tvornice iz porodice Gavrilovića, Đure Gavrilovića.

»Gavrilović« tih godina može primiti 10.000 svinja godišnje, ima najmodernije rashladne uređaje, uvedena je veterinarsko-sanitarna služba s laboratorijem itd. U tvornici je zaposleno 300 radnika. »Gavrilovićevi« proizvodi izvoze se u Austriju, Čehoslovačku, Italiju, Francusku, Švicarsku.

● ZASTOJ I OBNOVA

Kad su 5. maja 1945. jedinice narodnooslobodilačke vojske oslobodile Petrinju i s njom tvornicu »Gavrilović«, u njenim halama nije bilo života. Ali na sreću našla se tu brzo grupa preživjelih starih majstora, među kojima Mijo Pavković, Franjo Hojer i drugi.

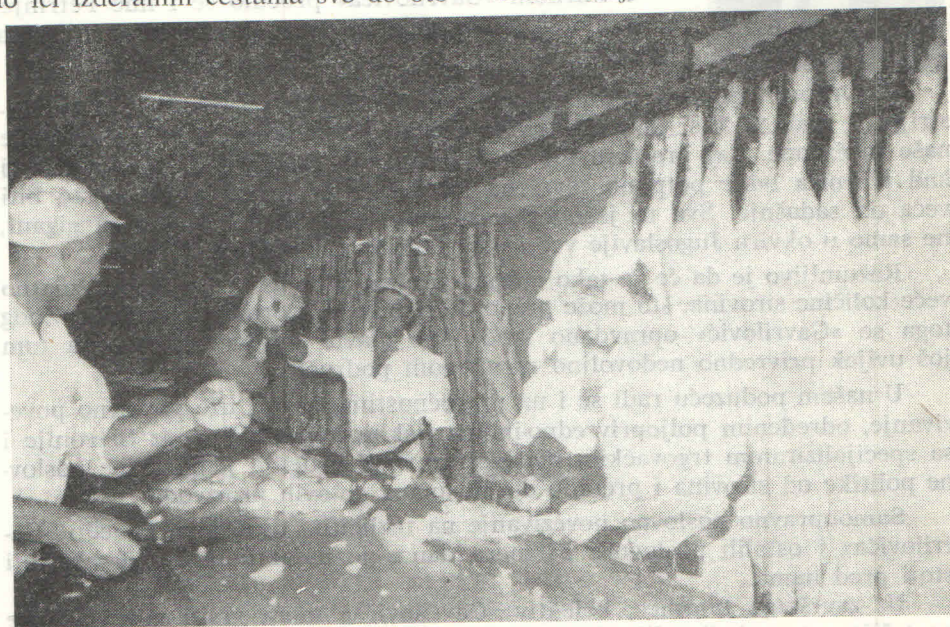
Prvi upravitelj — organizator obnove rada u tvornici — Dušan Baltić uložio je velike napore u oživljavanje proizvodnje. Kad je godine 1946. za direktora postavljen Mijo Pavković, rođeni Petrinjac i predratni stručnjak, koji je u tvorničke pogone prvi put zakoračio 1927. godine kao dječak — šegrt, dolazi do snažnog poleta i obnove. Počelo je pristizati i više svinja — 80, 100 komada tjedno. Dopremalo ih se željeznicom do Siska, tu istovarivalo, jer je most na Kupi bio srušen, pa su se svi tovari za Petrinju morali pretovarivati na kamione.

Ali u to vrijeme tvornica nije imala niti jedno vozilo, nego samo dva para konja. I zato se često događalo da su se svinje gonile pješice do Petrinje, 12 kilometara, upravo kao što su ih gonili nekadašnji goniči iz XVIII i XIX stoljeća. Bilo je teškoća i s ugljenom, a još više sa soli. Tako se često događalo da se po sol moralo ići izderanim cestama sve do oto-

ka Raba. Usprkos svih teškoća počelo je obnavljanje nekadašnjeg asortimana proizvoda. Potkraj 1946. proizveden je prvi vagon za ono vrijeme vrlo kvalitetne »zimске« salame.

Od 1960. nova razvojna etapa

Godine 1952. tvornica »Gavrilović« šalje prvi vagon svojih proizvoda preko La Mancha, što je bio i ujedno prvi jugoslavenski kontingent mesnih proizvoda za London. Da se zaista radilo o visokoj kvaliteti svjedoči podatak da je englesko tržište tražilo nove količine od 2000 sanduka robe mjesečno, koje na žalost »Gavrilović« nije mogao isporučiti, jer je u to vrijeme zapošljavao 435 radnika. Šest godina kasnije — 1958. broj zaposlenih prelazi 1000. Otad se proizvodnja penje vrtoglavim usponom — od 4500 tona godine 1953. na gotovo 10.000 tona godine 1958. ili od 44.000 prerađenih svinja na 92.000. Međutim, sve

Svinjska klaonica — obrada polutki

to nije bilo dovoljno da zadovolji zahtjeve tržišta, domaćeg i stranog. Tvornica je prerasla svoju tehničku i sirovinsku bazu, pa je nužno bilo poduzeti modernije tehničke zahvate i započeti novo poglavlje u radu tvornice.

To poglavlje počinje kolovoza 1960. godine i traje sve do danas, kad se konačno privode kraju radovi na gradnji najsuvremenije tvornice ne samo u zemlji, već i u ovom dijelu Evrope sa 30 puta većom proizvodnjom nego prije rata.

Živko Juzbašić,
generalni direktor Gavrilovića»

POVJERENJE POTROŠAČA — VELIKA OBAVEZA

Malo je tvornica u zemlji koje slave 150-godišnjicu svoga postojanja, kao što će proslaviti »Gavrilović« od rujna ove do rujna 1971. godine. U tom vremenskom razdoblju iz nekadašnje prijeratne male »Prve hrvatske tvornice salame« izrasla je suvremena i velika industrija, čija je proizvodnja veća gotovo 30 puta od predratne.

U svom posljednjem razvoju »Gavrilović« se uspio probiti kroz Evropu i na englesko tržište. A isto tako uspješno se probio i na američko tržište.

S imenom »Gavrilovića« pročulo se i ime Petrinje, ne samo širom Jugoslavije već i daleko izvan njezinih granica.

»Gavrilović« je danas vodeći proizvođač finalnih proizvoda u toj industrijskoj grani u nas. Domaće tržište postalo je preusko, naročito za neke naše proizvode. Taj problem bit će još akutniji u neposrednoj budućnosti kad tvornica bude potpuno završena i kada će proizvodnja 100 posto biti veća od sadašnje. Sve to jasno pokazuje da »Gavrilović« izrasta u gigant, ne samo u okviru Jugoslavije već i u svjetskim razmjerima.

Razumljivo je da će za tako golemu proizvodnju trebati osigurati znatno veće količine sirovina, što može preporučiti Baniju, Kordun i Posavinu. Zbog toga se »Gavrilović« opravdano ističe kao glavni nosilac razvoja na tom još uvijek privredno nedovoljno razvijenom području.

U našem poduzeću radi se i na mogućnostima za još uže poslovno povezivanje, određenim poljoprivredno-industrijskim kombinatima iz Slavonije i sa specijaliziranim trgovačkim poduzećima radi vođenja jedinstvene poslovne politike od sirovina i prerade do plasmana gotovih proizvoda.

Samoupravno poslovno povezivanje na različitim osnovama između »Gavrilovića« i ostalih poslovnih partnera danas je najaktualniji zadatak koji stoji pred nama.

Uz završetak tvornice, kolektiv »Gavrilovića« mora vršiti nove zahvate na tržištu stvarajući velike integrirane cjeline s mnogim partnerima širom

*Pogled na novu tvornicu »Gavrilović« za vrijeme proslave
150-godišnjice poduzeća u rujnu ove godine*

zemlje. Na taj način izbjeći će se nelojalna konkurencija i nepotrebna gradnja mnogih duplih kapaciteta, što nanosi ozbiljne teškoće zajednici.

Tradicija »Gavrilovića« stara 150 godina i povjerenje potrošača velika su obaveza za sve članove kolektiva, a posebno kvalificirane radnike i stručnjake. Dugogodišnja tradicija, kvaliteta proizvoda i povjerenje potrošača najveća su vrijednost »Gavrilovića«. S ponosom treba reći da je »Gavrilović« uspješno izdržao sva iskušenja i čvrsto drži zastavu jugoslavenske gastronomije u svojim rukama.

JUGOSLAVENSKI PRIMJER

Prilikom nedavne posjete Hrvatskoj, predsjednik SIV-a Mitja Ribičič bio je i u »Gavriloviću«. Govoreći o svojim utiscima iz tvornice, vrlo se povoljno izrazio o ulozi ovog kolektiva u oživljavanju poljoprivrede u tom području.

»Za nas su — izjavio je Ribičič u razgovoru s novinarima, posebno zanimljivi rezultati koje je kolektiv »Gavrilovića« postigao u integraciji proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda. Mislim da oni nisu zanimljivi samo za ovaj rajon, nego kao primjer mogu služiti i drugima, pogotovo nerazvijenim rajonima naše zemlje u ostalim našim republikama.«

TITO — NAJDRAZI GOST

Bez sumnje najveće zadovoljstvo i radost doživjeli su radnici »Gavrilo-
lovića« 6. listopada 1967. godine, kad je njihov gost bio predsjednik SFRJ
Josip Broz Tito.

Predsjednik Republike stigao je pred tvornicu oduševljeno pozdravljen
od 3000 »Gavriloćevih« radnika i još nekoliko tisuća razdraganih Petrinjaca,
a zatim se kroz dugi špalir uputio prema zgradi tvornice. Očigledno zadovo-
ljan onim što je vidio, obišao je pogone i hale nove tvornice, zanimajući se
uspud za tehnološki proces nastojanja najpoznatijih »Gavriloćevih« pro-
izvoda.

Radni kolektiv »Gavriloća« uručio je Predsjedniku zlatnu spomen-
plaketu s ugraviranom »Jelicom«, zaštitnim znakom tvornice. Godinu dana
kasnije drug Tito primio je od radnog kolektiva »Gavriloćevih« ukusno uređen
spomen-album s fotografijama njegove posjete i pismom petrinjskih majsto-
ra kulinarstva, s riječima koje najizrazitije potvrđuju toplinu tog susreta:

«SRETNI SMO, EVO, DA SU KAMERE — ZA NAS, ZA VAS, ZA HISTO-
RIJU — ZABILJEŽILE NAS SUSRET I NASE DRUGARSKJE DIJALOGE
OVDJE KOD NAS.»

Božidar Jakolić

Prilikom nedavne posjete Hrvatskoj, predsjednik SFRJ Josip Broz Tito
je i u »Gavriloćevu« Govoriti o svojoj uticajnoj i važnoj ulogu u razvoju
trazno o timi ovog kolektiva u oživljavanju poljoprivrede u tom području.
»Na ras se — izjavio je Kibić u razgovoru s novinarkom posebno zanim-
ljivi rezultati koje je kolektiv »Gavriloćevih« postigao u intenzivnoj proizvodnji
i preradi poljoprivrednih proizvoda. Mišljenja da oni koji se zanimaju samo za
ovaj raspon, nego kao primjer mogu služiti i drugim, posebno interesiranim
razvojima naše zemlje u osvelim našim republikama.

JUGOSLAVENSKI PRIMJER

Prilikom nedavne posjete Hrvatskoj, predsjednik SFRJ Josip Broz Tito
je i u »Gavriloćevu« Govoriti o svojoj uticajnoj i važnoj ulogu u razvoju
trazno o timi ovog kolektiva u oživljavanju poljoprivrede u tom području.
»Na ras se — izjavio je Kibić u razgovoru s novinarkom posebno zanim-
ljivi rezultati koje je kolektiv »Gavriloćevih« postigao u intenzivnoj proizvodnji
i preradi poljoprivrednih proizvoda. Mišljenja da oni koji se zanimaju samo za
ovaj raspon, nego kao primjer mogu služiti i drugim, posebno interesiranim
razvojima naše zemlje u osvelim našim republikama.